

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 24. oktober 2017

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2017-2018: Statsbudsjettet

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter, og organiserer mer enn 2.100 virksomheter med over 48.000 årsverk. Vår visjon er "Drivkraft for kunnskapssamfunnet". Abelia viser til anmodning om høring til komiteen, og vedlegger her vårt skriftlige innspill. For en digital versjon av dette høringsbrevet:

https://www.abelia.no/politikk/statsbudsjettet-2018/horinger/horingsinnspill_kommunal.

Flere arbeidsplasser i privat sektor

Abelia mener den viktigste politiske oppgaven framover er å bidra i utviklingen av et kunnskapsbasert, innovativt og globalt konkurransedyktig næringsliv. Dette vil sikre framtidig velferd, sysselsetting og verdiskaping. For å få til dette må vi investere i kunnskap, i barnehage og skole, læring gjennom hele livet og forskning.

En kraftfull satsing på utvikling og anvendelse av digitale løsninger er avgjørende i både privat og offentlig sektor. Offentlige aktører som utløser teknologiutvikling og innovasjon bidrar samtidig både til bedre og billigere tjenester for innbyggerne og til utvikling av et næringsliv som kan betale fremtidens skatter.

Abelia ber Stortinget prioritere:

- Tiltak for å sikre bærekraftige budsjetter
- Et taktskifte i digitalisering i offentlig sektor
- Investeringer i kunnskap

1.0 Bærekraftige budsjetter

I 2016 passerte offentlig sektor 50 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP). Regjeringens perspektivmelding påpeker at offentlige utgifter fra 2030 vil øke raskere enn inntektene om alt annet forblir likt. Dette er ikke bærekraftig. Å sikre framtidig balanse mellom inntekter og utgifter krever tiltak nå, både på inntekts- og utgiftssiden i statsbudsjettet. Bedre tilrettelegging for nytt eksportrettet næringsliv, investeringer i forskning og tiltak for å fremme nye vekstbedrifter kan bidra med inntekter. En kraftig opptrapping av digitalisering vil redusere kostnadene.

En årsak til veksten i offentlig sektor er at staten i stort omfang tar på seg oppgaver hvor det allerede eksisterer velfungerende markeder og sterke, etablerte fagmiljøer utenfor staten. Statliggjøringen av oppgaveløsningen skjer gjennom nye programmer og prosjekter, og gjennom tilbaketrekking av oppgaver som tidligere ble løst utenfor offentlig sektor. Regjeringen har etablert en arbeidsgruppe som skal se på tiltak for å sikre konkurranse på like vilkår mellom offentlig og privat sektor. De skal

levere en rapport i januar 2018. I tillegg ba Stortingets kommunal- og forvaltningskomite våren 2017¹ regjeringen om å se på prinsipper og retningslinjer for samarbeid mellom staten og private aktører, for å redusere offentlige aktiviteter i velfungerende private markeder. Stortinget kan imidlertid allerede nå be regjeringen instruere alle underliggende statlige virksomheter til å gjennomgå sine oppgaver og vurdere potensialet for å fristille virksomheter helt eller delvis. For eksempel bør Stortinget be regjeringen gjennomgå Statens kartverk som har vokst i både omfang og oppgaver de siste årene. Driftskostnadene har økt fra om lag 760 millioner i 2007 til 1.350 millioner i 2016. Dette skjer selv om flere av oppgavene som utføres kunne vært gjort billigere og bedre ved legge til rette for økt konkurranse og innovasjon gjennom å ta i bruk private aktører. Det er behov for en gjennomgang av etatens oppgaver og en vurdering av om flere av oppgavene kunne vært ivaretatt bedre av andre.

Abelia ber Stortinget:

- Be regjeringen vurdere alle underliggende etater for å identifisere hva som er kjernevirksomhet og hvilke oppgaver som bedre kan ivaretas av markedet.
- Man bør gjennomgå Statens Kartverk for å begrense aktiviteter i private markeder og redusere kostnader.
- Øke avbyråkratiseringskuttet fra 0,5 prosent til 0,8 prosent som gir en provenyeffekt på i overkant av én milliard kroner. Utgiftsområder som fremmer næringsutvikling og forskning og utvikling (FoU) må skjermes.

2.0 En effektiv og digital offentlig sektor

En rapport Samfunnsøkonomisk analyse og Ny Analyse utførte for Telenor i 2015 viser at IKT bidro med nesten 50 prosent av produktivitetsveksten i Norge i perioden 2006-2013.² Abelias omstillingsbarometer viser at norske forbrukere er i den digitale verdenstoppen, noe som øker våre forventninger om medvirkning, automatisering og smidighet i offentlig tjenesteyting. Offentlig tjenesteyting er imidlertid preget av lite samhandling mellom ulike sektorer. Et kostbart eksempel er Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difi) forslag om å utvide deres digitale postkasse med en dialogløsning som vil bli en konkurrent til eksisterende elektronisk meldingsutveksling i Altinn. (se også 2.2 Felleskomponenter)

Beregninger fra Accenture og World Economic Forum³ viser at økt digitaliseringstakt i offentlig sektor fram mot 2025 kan bidra til å redde tusenvis av liv, redusere antall sykehusdøgn med flere hundre tusen og bidra til innsparinger på over 65 milliarder kroner på tvers av offentlig sektor i Norge. Dette forutsetter at det investeres i digital infrastruktur, og at det hentes ut gevinster når teknologien tas i bruk. Et eksempel er regjeringens forslag om å realisere deler av gevinstene som følger av overgangen til digital post gjennom å redusere budsjettene for statlige virksomheter med om lag 50 millioner kroner. Dette kommer i tillegg til reduksjonen på knapt 200 millioner kroner i 2017.

2.1 Digitalisering av kommuner og medfinansieringsordning

¹ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2016-2017/inns-201617-481s/>

² Samfunnsøkonomisk analyse og Ny Analyse, 2015: "IKT og produktivitet. Betydningen av IKT for produktivitetsveksten i Norge" Lest 14. januar 2016: <https://www.telenor.no/om/teknologi-norge/Vekstbidrag-fra-IKT.jsp>

³ <https://www.accenture.com/no-en/insight-new-digital-norway>

Abelia er bekymret for den svake satsingen på digitalisering, spesielt i kommunene. Kommunene har ansvar for viktige områder som treffer innbyggerne i deres hverdag, men mangler incentiver til å digitalisere. Regjeringen vil bruke 588 millioner kroner til digitalisering og IT. Dette er ikke i nærheten av det som er nødvendig for å oppnå det digitale taktskiftet som Norge trenger.

Regjeringen har etablert to konkrete tiltak for å fremme digitalisering både i stat og kommuner. Det første er 113 millioner kroner til medfinansieringsordningen som bidrar til delfinansiering av digitaliseringstiltak. Dette skal fungere som en gulrot for gjennomføring av lønnsomme små og mellomstore IKT-prosjekter i statlig sektor i 2018. Abelia foreslår at ordningen økes til 300 millioner kroner da det har vært en svært vellykket ordning med store gevinster. I 2016 mottok tolv prosjekter støtte fra medfinansieringsordningen som samlet hadde en beregnet samfunnsøkonomisk nytte på 4,9 milliarder kroner. Det andre tiltaket kom i revidert budsjett der det foreslås en ordning for å finansiere IKT-løsninger som kan brukes av flere kommuner. Det ble satt av 25 millioner kroner i 2017, og foreslått 100 millioner kroner i 2018. Abelia mener beløpet på inneværende budsjett må tredobles dersom IKT-etterslepet i kommunene skal tas igjen.

For å øke digitaliseringstakten i stat og kommune ber Abelia Stortinget:

- Utvide den statlige medfinansieringsordningen til minimum 300 millioner kroner.
- Utvide den kommunale belønningsordningen til minimum 300 millioner kroner.

2.2 Felleskomponenter – Altinn og Brønnøysundregistrene

Altinn er en sentral plattform for å realisere visjonen om en mer effektiv offentlig sektor med bedre og mer effektiv tjenesteyting. Abelia er glade for at det i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslås en bevilgning på 55 millioner kroner til modernisering av Altinn. Dette gir grunnlag for enklere rapportering fra næringslivet, gjenbruk av informasjon og ytterligere digitalisering av offentlige tjenester. Imidlertid er deler av Altinn så utdatert og lite tilrettelagt for dagens bruksmønster, for eksempel manglende støtte for mobile plattformer, at det må en mye større bevilgning til for å hente inn etterslepet. Ny tjenesteutviklingsløsning i Altinn legger også opp til at etater og kommuner skal kunne bli helt selvhjulpne i utvikling og produksjonssetting av Altinn-tjenester, noe som vil være viktig for tempoet i den digitale transformasjonen.

Arbeidet med informasjonsforvaltning er helt nødvendig for å oppnå «once only-prinsippet», med tilhørende gevinster for næringsliv, innbyggere og offentlig sektor. Dette arbeidet (som har vært helt avgjørende for den digitale suksesshistorien i Estland) er så langt vi kan forstå ikke prioritert.

Bevilgning til ny registerplattform

Samfunnet blir i større og større grad avhengig av at registreringspliktige opplysninger er oppdaterte, korrekte og tilgjengelige. En ny registerplattform vil effektivisere saksbehandlingen i Brønnøysundregistrene og den vil bidra til bedre tjenester til bedriftene.

Vi er derfor fornøyd med forslaget om en bevilgning på 212 mill. kr. til ny registerplattform. Forslaget følger opp bevilgningen for 2017, etter at 2016-bevilgningen ble nullet i tilleggsproposisjonen i desember 2015.

Utvikling av allerede tilgjengelig funksjonalitet

Abelia mener det ikke er tilstrekkelig samhandling mellom ulike sektorer om digital offentlig tjenesteyting. Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difi) forslag om å utvide deres digitale postkasse

med en dialogløsning som slik vi forstår det kan bli en konkurrent til eksisterende elektronisk meldingsutveksling i Altinn, er et eksempel på dette. Vi kan ikke se at dette er en hensiktsmessig bruk av offentlige midler eller god ivaretagelse av brukerne. I høringssvaret til Difi skriver bl a Brønnøysundregistrene:

"Strategien slik den foreligger kan føre til at digitaliseringsarbeidet i Norge bremser opp, ved at man åpner for å etablere to konkurrerende løsninger som skal promoteres og videreutvikles av de to virksomhetene som har tverrsektorielt ansvar på hver sine områder. Taperne vil være brukerne, virksomhetene i offentlig og privat sektor, og norske skattebetalere. Med andre ord legges det opp til en direkte konkurranse mellom en vesentlig utvidet postkasse og Altinn. Utover at det er lite hensiktsmessig å utvikle og drifte to parallelle løsninger, mener vi dette både vil være en sløsing av offentlige midler og gi en vesentlig lavere gevinstrealisering av de store investeringene som allerede er tatt på Altinn."

Abelia er også litt i tvil om hvem som faktisk etterspør den utvidede toveis funksjonaliteten Difi ønsker å utvikle da det har tatt relativt lang tid å øke antallet brukere av digital postkasse slik den fungerer i dag. Ifølge Difis statistikk har postkasseleverandørene per i dag til sammen 1, 6 millioner registrerte brukere.

For å oppgradere og modernisere Altinn ber Abelia Stortinget:

- Bevilge ytterligere 100 millioner kroner for modernisering av Altinn til en samlet sum av 150 millioner.

Abelia ber også Stortinget om å:

- Stanse unødvendige dupliseringer av løsninger i offentlig sektor.

3.0 Investere i kunnskap

I Norge har vi god bredde i utdanningen, men er svake på spisskompetanse, spesielt innen IT. Abelia har mange ganger etterlyst en kraftig satsing på digital kompetanse. En rapport fra DAMVAD og samfunnsøkonomisk analyse varslet allerede i 2014 at vi styrer mot en kritisk kompetansemangel, og at hver fjerde IT-stilling kan stå ubesatt i 2030⁴. Regjeringen viderefører i statsbudsjettet 500 IT-studieplasser som er etablert tidligere. Det er bra, men langt unna å dekke det reelle behovet. Vi har en solid økning blant de som ønsker å studere IT-fag, og både privat og offentlig sektor er avhengige av denne kompetansen.

Økt digitalisering i samfunnet krever også økt kompetanse innen sikkerhet. I statsbudsjettet for 2016 ble antallet studieplasser innen IKT-sikkerhet økt med 65 studieplasser, og siden har det ikke vært øremerking av midler til helt nødvendige studieplasser.

For å sikre rett kompetanse ber Abelia Stortinget:

- Kartlegge fremtidige behov for IKT-arbeidskraft i et digitalt samfunn, og utarbeide en nasjonal strategi for å styrke den digitale kompetansen på sentrale områder.

---

⁴ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/aif/dokumenter/dimensjonering_avansert_ikt_kompetanse.pdf

- Etablere ytterligere 750 nye studieplasser innen IKT så det totalt blir 1.250 (estimert tilleggskostnad: 429 millioner kroner årlig)⁵. Noen av disse må øremerkes IT-sikkerhet.

4.0 Tjenestedesign

I 2016 etablerte Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) *Stimuleringsordningen for innovasjon og tjenestedesign i staten*, som har som mål å øke bruken av innovative metoder og tjenestedesign i forvaltningen. Sammen med Design- og Arkitektur Norge (DOGA) ble det gjennomført prøveprosjekter i samarbeid med designbyråer og offentlige etater for å utforme bedre offentlige løsninger som setter brukerne i sentrum. Abelia er glad for at denne prøveordningen videreføres og vi støtter utvidelsen til 10 millioner kroner i 2018. Abelia mener prøveordningen har vist gode resultater, og løsningen bør derfor videreutvikles fra pilot til implementering for å skape ny praksis.

Abelia ber Stortinget:

- Vedta forslaget i budsjett om stimuleringsordningen for innovasjon

Med vennlig hilsen,

Hilde Widerøe Wibe
Næringspolitisk direktør

---

⁵ Provenyeffekten av å etablere 1.000 nye varige fireårige studieplasser i finansieringskategori D er 572 millioner kroner årlig ved fullt utbygget studieløp i 2021, ifølge Kunnskapsdepartementets budsjettberegninger, altså 572 000 per studieplass. <http://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2017/Budsjettsporsmal/?parti=arbeiderpartiet&query=&sort=desc>